

ga obsodi, da ima škodo poverniti, kakor jo bota dva zvedena moža cenila. Al kako se je komisija začudila, ko pride na lanišče škodo cenit, pa vidi, da je lan lepši kot je pred bil, in pa čist vsega plevéla! Ovce so namreč le plevél mulile na polji, lanú pa, za kterega ne marajo, se niso dotaknile. (Allg. Z. f. d. Land- u. Forstw.)

(Sol — poterjen pomoček zoper predenico (Flachsseide, cuscute). Kako silno zamori predenica včasih deteljša, je znano vsakemu gospodarju. Povedali smo že enkrat v „Novicah“, da ga ni boljšega pomočka zoper to poljsko pošast kakor je sol, — in vnovič beremo v „Landw. Z. f. Nord- u. Mitt. D.“, da sol gotovo pomaga. „Mesca augusta leta 1855 sem posolil na deteljši nemške detelje predenične kraje — pravi neki gospodar — in do danes (6. junija 1856) ni ne sledú tega škodljivega zeliša; ne deleč od mojega polja pa ga je že spet vse polno“.

Ogled po svetu.

Kraj in življenje na bregovih ogerske Donave v Budi in Peštu.

Spisal Šimen Šubic h koncu oktobra 1856.

Tukaj teče Donava od severja proti jugu. Po nji se pripelje popotnik doli od Dunaja. Večja kakor pri Dunaji se mu tukaj pokaže lepota po njenih bregovih. Preden jo parobrod prisope med mesti Budo in Pešt, ga srečajo trije prijazni otoki, gosto z zelenim drevjem obrašeni. Pervi in veči je sam v sredi Donave kakor da bi hotel popotnika opomniti: zdaj odpri oči in poglej, kako lepoto sem ti prihranil! Koj pod njim se spusti Donava na širokost, pa se razdeli tam, kjer bi bila naj širokeja, in objema dva prekrasna otočiča v obliči stare Bude. Donava gré med otočičoma in med staro Budo nekoliko v ovink, da je viditi kakor da bi bila plašno mesto spodila iz ravnine tje pod hribček, ki se ji na desni strani približa. Odtod se vleče mesto stare Bude po desnem bregu doli do Bude, ki se hitro naraša in celo dolino pod hribčikom zasipuje. Zdaj se na levi strani, kjer je Pešt, še ne vidi veliko drugega kot posamno stoječe hiše in fabrike. Ko se pa Donava pod otočičoma spet dobro stisne, se pa začno odpirati razgledi, da okó samo ne vé kam bi pred pogledalo. Na desno se dviguje iz spodnjega mesta podolgast griček, na njem stoji terdnjava v Budi. Kolikor bolj se bliža hribček s terdnjavo, kolikor ožji je spodnje mesto po bregu, toliko bolj se kažejo na širokem levem bregu imenitne in postavne pohišta mesta Pešta. Ko pa se pogleda naravnost po Donavi, se pa vidi veličanski verigasti most, ki derži čez Donavo iz Bude v Pešt. Človek, ki zagleda prvič mesti Budo in Pešt, nima časa, da bi vse ogledal, kako se pohišta od vode gori spušajo v breg, kje jih ločijo vinogradi in senčnate pota od prijazne terdnjave; prehitro ga odnese parobrod, toda ga tamkej pri mostu na suho spusti, ako ga je volja tukaj ostati in obiskati kraje in ljudi.

Buda, moj sedež, stoji, kar je je terdnjave, na gričku nad Donavo, večidel mesta je pa raztreseno krog grička. Največ ga je proti Donavi, ki deli mesti Budo in Pešt in pa široko ravan od razložnih hribčikastih okrajin. Tukaj na bregovih tihega potoka se gledate mesti, tukaj skazujete svojo lepoto. Na našem kraju je mesto razkropljeno skoraj celo uro deleč doli od stare Bude noter do spodnjega hribčika „Blocksbereg“ imenovanega; na unem kraju, v Peštu, si pa hiše roke podajajo, njih postavni obrazi so obrnjeni sem na naš breg, na terdnjavo, in to vse zavolj mogočnega kupčijskega življenja, ki gré po Donavi gori in doli. Donava je žlahna žila, po nji se stekajo skupej pridelki večernih hribčikov in dolin in pa uni, ki jih je rodila široka juterna ravnina. Barke pa prevažujejo gori in doli tudi veliko pridelkov družih narodov. Doli iz terde Nemčije jo pripihajo parobrodi, odtod hodijo noter doli v černo morje in nosijo svoje blago na prodaj. Ladije, ki vihrajo s svo-

jimi banderi pred našimi očmi semtertje po Donavi, so se skazovale Turkom, Valahom, Slovanom, Ogrom in Nemcom, — ni čuda! da se vedó tako zalo sponašati! Al kakor deleč so bile, kakor mogočne se štejejo na vodi, ponižati se vendar le morajo in prikloniti se velikanu, našemu verigastemu mostu. Umetnost stavbina je postavila nas nad ladije, ktere se vozijo pod mostom. — Še ni 20 let, kar jim je pretergala Donava pot, ki je deržala po ladijah od brega do brega. Velike škode in silna potreba vedne zveze med Budo in Peštom je pripravila ljudi na misel, da bi si napravili trdnjeji most. — Zdaj ga imajo. Kakor da bi stala dva Goljata v Donavi, ki si roké podajata, molita dva dobro podstavljena stebra iz rezanega kamna svoje glavi kviško v zrak. Na ramah nosita verige (ketine) in na teh visi most, ki je širok kakor vélika cesta. Na sredi se vozi, postrani so pa ozke ulice za pešce, po enih hodimo tje, po drugih nazaj. Ko sem prvič čez most šel, sem se kaj čudil, ko mi je strežaj, ki je sedel na koncu mosta pri kupcu, svetinjo ponudil; nisem vedil: zakaj. Kar pravi moj tovarš: „Krajcar hoče za most“, dam mu ga, uni pa meni svetinjo. Ko jo dobim v roke, jo pogledam, in glej, kaj ti je na nji: celi most. „Zdaj si pa močan, sem si mislil, pa te tudi morajo v čislj imeti, da ti celi most v roke dajo!“ Saj se vé, da je bila le prazna podoba na šibki svetinji, pa kaj se hočemo čuditi, če sem se veselil, da imam most v roki, ako je dosti takih ljudi bilo in jih bo, ki imajo vse svoje pametne in nespametne misli v eni umišljeni reči, ki še podobe nima. Iz teh misel me spravi tovarš, ki mi pravi: „no, ali si plačal Károna?“ Plačal sem ga, ali bo tudi za vselej, kakor je bilo nekđaj pri Gerkih za tistega, ki ni več Káronu iz unega sveta nazaj ušel? On pa pravi, da ne, da se svetinja oddaja in kupuje kolikorkrat kdo čez most gré. — Koj pred mostom na naši strani se začne griček v terdnjavo, pa je prekopan naravnost tje skozi kakor se pride čez most; ravno dokončujejo lepo uterjeno delo. Po prekopu se hodi pod hribčikom na bližnjico v tiste predmestja našega mesta, ki stojé notri zad za njim. Unkraj mesta pa derži naj lepša versta peštanskih hiš po bregu ob Donavi doli deleč dokler se vidi. (Dalje sledí.)

Zgodovinska povestica.

Kervava dolina.

Potovaje pred nekimi leti po Krasu pridem enega dne do sila sterme doline, ktera v globočini z raznim drevjem obrašena se ob kraji gole pečine proti visokemu hribu dviguje; le sama sterma steza pelje v strašno globino. Neki kmet, ki ga tu srečam, mi pové sledečo prigodbo: „Ko so v letu 1814 Francozi iz Krajnskega bežali, podeni od avstrijske armade, so je razdelili v majhne kerdela; domači brambovci so jim pogumno za petami bili. Neki oddelk francoske armade blizo 800 mož beži skozi Notrajsko proti morji. Serčni mejači pa so jih neprenehoma podili, tako, da vsi trudni in lačni, da se je duša v njih lovila, se podajo h počitku v zaznamovano dolino. Cesarskim udan kmet to zapazi in urno mejačem zakotek razodene. Hrabri Horvatje obsedejo globino. Ravno se Francozi zarano na daljni beg napravljajo, ker začno horvaške puške pokati in kmali scurkoma teče po dolini francoska kri. Od tistega časa pravijo dolini „kervava dolina“, in potoku, ki v nji izvira, „kervavi potok“.

Č—ki.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Gradca se od železnic, po kterih se bo štajarska dežela sklenila na več strani, piše sledeče: Na tri strani moramo železnicam radostni klicati „dobro došle!“ ker bojo vezale našo blagoslovljeno deželo ne le s soseda-mi našimi, temuč bojo deleč segle po svetu. Franc-Jožefova železnica nam bo odperla neizmerno bogate jutrove dežele, ktere imajo obilo pridelkov, ki jih mati